

СОВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ

ОРГАН ЦК І МІНСКАГА АБКОМА КП(б)Б

№ 61

(7391)

ЧАЦВЕР

2 ЛІПЕНЯ

1942 г.

ПАВЕДАМЛЕННЕ АБ СМЕРЦІ НАРОДНАГА ПАЭТА БЕЛАРУСІ ЯНКІ КУПАЛЫ

Совет Народных Камісараў Беларускай ССР, Прэзідыум Вярхоўнага Совета БССР і Цэнтральны Камітэт Комуністычнай партыі (большэвікоў) Беларусі з глыбокім жалем паведамляюць аб смерці народнага паэта Беларусі, дэпутата Вярхоўнага Совета БССР, выдатнага грамадскага дзеяча, акадэміка **ЯНКІ КУПАЛЫ** (Івана Дамінікавіча Луцэвіча).

СОВЕТ НАРОДНЫХ КАМИСАРАУ БССР
ПРЕЗИДУМ ВЯРХОУНАГА СОВЕТА БССР
ЦЕНТРАЛЬНЫ КАМИТЕТ КП(б) БЕЛАРУСИ.

ПАМ'ЯЦІ ЯНКІ КУПАЛЫ

Цяжкае гора спасцігла беларускі народ — 28 чэрвеня, на шасцідзiesiąтым годзе жыцця, памёр вялікі сын свайго народа, адзін з аснвальнікаў беларускай літаратуры, непраўзвычайны майстар мастацкага слова, выдатны беларускі асветнік Янка Купала.

Амаль 40 год Купала гора і нястомна змагаўся за шчасце свайго Радзімы, свайго народа.

Купала ўвесь свой вялікі талент, усё сваё гарачае сэрца, усе сілы аддаў Радзіме, народу. Ён быў страсным патрыётам Совецкай краіны, непрымірым борацьбітом супроць нямецкіх фашыстаў. Ён ненавідзеў іх, як прыгнятальнікаў свайго Радзімы і народа, як подлых забойцаў, якія прынеслі смерць і разбурэнне беларускім гарадам і вёскам. Свае гнеўныя вершы, поўныя непагаснай страсці, накіраваў ён супроць нямецка-фашысцкай банды.

Купала ў сваіх вершах і зваротах заклікаў беларускі народ і яго слаўных прадстаўнікоў — партызан да бязлітаснай барацьбы з ворагам:

Партызаны, партызаны,
Беларускія сыны!
За няволю, за кайданы
Рэжце гітлераў паганых,
Каб не ўскрэслі век яны.

Іван Дамінікавіч Луцэвіч — Янка Купала нарадзіўся ў 1882 годзе.

Выхад Янкi Купалы на літаратурную арэну супаў з рэвалюцыйным уздымам 1905 года. Купала стаў вястуном мільённых мас абяздоленнага беларускага народа ў яго барацьбе за сваё вызваленне. У тыя годы ім напісаны такія класічныя творы беларускай літаратуры, як кнігі вершаў «Жалейка», «Гусяр», «Шляхам жыцця», «Спадчына» і драма «Раскіданае гняздо».

Паэт-рэвалюцыянер Янка Купала праследваўся царскімі чыноўнікамі. Яго кнігі забараняліся, газеты на беларускай мове, арганізаваныя ім, былі закрыты. Яшчэ больш жорстка распаўлялі-

ся з беларускай культурай і творчасцю Янкi Купалы нямецкія акупанты ў час нядоўгага прабывання іх на тэрыторыі Беларусі ў 1918 г.

У годы Совецкай улады паэт ажыў, памаладзеў, новай крыніцай заструменіла яго цудоўная паэзія. Купала піша творы велізарнай мастацкай сілы, поўныя ласкі і любові да свайго роднай Беларусі, якая набыла, нарэшце, пасля многіх стагоддзяў мучэнняў і пакут сваю дзяржаўную самастойнасць.

Беларусь, мая радзіма,
Як-жа расцвіла ты!

Усім сваім сэрцам Купала быў адданы савецкаму народу, Радзіме, вялікаму Сталіну. Самыя душэўныя словы ён прысвячае Іосіфу Вісарыёнавічу:

Хай смутак вачэй тваіх
добрых не росіць,
Ці сонейка захад, ці
сонейка ўсход,
Прымі прывітанне, якое
прыносіць
Табе, правадыр, беларускі
народ.

Паэт з поўным правам гаварыў ад імя ўсяго беларускага народа, як лепшы яго сын. Янка Купала ў Совецкай Беларусі быў акружаны заслужанай любоўю народа. Яго вершы ведаюць усе ад малога да старога.

Паэт-ордэнаносец, лаўрэат Сталінскай прэміі, з'яўляўся дэпутатам Вярхоўнага Совета Беларускай ССР, сапраўдным членам Беларускай Акадэміі Навук. Яго іменем былі названы вуліцы і школы, калгасы і інстытуты.

П. Панамарэнка, І. Былінскі, Н. Наталевіч, П. Калінін, В. Малін, Л. Цанава, А. Матвееў, І. Крупеня, Т. Гарбуноў, Н. Аўхімовіч, Г. Эйдзінаў, І. Рыжыкаў, М. Зімянін, К. Кісялёў, А. Талстой, І. Якуб Колас, А. Фадзееў, Новікаў-Прыбой, В. Ка-
таеў, Ілья Эрэнбург, Анна Караваева, В. Стаўскі, Л. Сейфуліна, Лебедзеў-Кумач, В. Бахмееў, К. Трэнеў, А. Суркоў, А. Карнейчук, Ванда Васі-
леўская, М. Рылска, П. Тычына, П. Цвірка, П. Маркіш, М. Святлоў, А. Твардоўскі, М. Іса-
коўскі, П. Скосарэў, Л. Леонаў, Ф. Гладкоў, Н. Ціханаў, А. Пракоф'еў, С. Гарадзецкі, Л. Алек-
сандраўская, М. Лынькоў, К. Крапіва, К. Чорны, А. Кучар, П. Глебка, П. Броўка, М. Танк, М. Машара, А. Астрэйка, І. Гурскі, П. Панчанка.

Купала — шырока вядомы, любімы паэт усіх савецкіх народаў. Кнігі Янкi Купалы — «Беларусі ордэнаноснай», «Ад сэрца», «Аб Сталіне-сейбіце», «Хлопчык і лётчык», «Алеся», «Лянок» набылі вялікую папулярнасць.

Вялікая і даўняя дружба звязвала Янку Купала з рускім народам і яго культурай. Аляксей Максімавіч Горкі яшчэ ў 1911 годзе напісаў поўны захаплення водгук аб творах Янкi Купалы, назваўшы яго паэтам-рэвалюцыянерам.

Купала быў у дружбе з выдатным рускім паэтам Валерыем Брусавым, быў старэйшым таварышам і клапатлівым другом многіх маладых савецкіх паэтаў і пісьменнікаў.

Творы Янкi Купалы папулярны далёка за межамі нашай Радзімы, іх ведаюць і цэняць у Амерыцы, Англіі, Францыі, Чэхаславакіі.

Імя яго і творы будуць вечна жыць у сэрцах працоўных.

Светлы вобраз народнага паэта Янкi Купалы, яго самаадданае служэнне Совецкай Радзіме натхняюць сыноў і дачок Беларусі ў іх справядлівай, свяшчэннай вайне супроць нямецка-фашысцкіх варвараў.

Недалёк той дзень, калі Беларусь і ўсе акупіраваныя немцамі раёны Совецкай краіны будуць вызвалены ад чужаземных прыгнятальнікаў — фашысцкіх акупантаў.

Вечная памяць вялікаму паэту беларускага народа Янку Купале.

ЯНКА КУПАЛА

БЕЛАРУСКИМ ПАРТЫЗАНАМ

Партызаны, партызаны,
Беларускія сыны!
За няволю, за кайданы
Рэжце гітлераў

паганых,
Каб не ўскрэслі век яны!
На руінах, папялішчах,
На крывавых іх слядах
Хай груган іх косці ліча,
На бяду соваў кліча
Баль спраўляць

на іх касцах.
Няхай Гітлеру-вампіру
Клююць сэрца,
смокчуць кроў,
Сыты быў людскім ён
жырам,
П'яны быў крывавым
вірам,

Хай-жа гіне звер звяроў!
Выразаў ён старцам вочы,
Рэзаў матак і дзяцей,
Дзікай зданню, патарочай
Засланяў дні чорнай
ночай,

Хай-жа гіне ліхадзей.
Партызаны, партызаны,
Беларускія сыны!
За няволю, за кайданы
Рэжце гітлераў паганых,
Каб не ўскрэслі век
яны.

Клічу вас я на пабеду,
Хай вам шчасцем
свецяць дні,
Выразаіце людаедаў,
Каб не стала іх і следу
На святой нашай зямлі.
Цень забітых матак,
дзетак,
Дзедаў вашых і бацькоў,
Акрываўлены палетак

Клічуць мсціць крывава
гэтак,
Як не мсцілі ад вякоў.
Не давайце гадам сілы
Над сабою распасперць,
Рыйце загадзя магілы,
Вырываіце з жывых
жылы,

Кроў за кроў, а смерць
за смерць!

Партызаны, партызаны,
Беларускія сыны!
За няволю, за кайданы
Рэжце гітлераў паганых,
Каб не ўскрэслі век
яны.

Няхай ваша перамога
Не кідае вас нідзе,
Не пужае хай трывога, —
Ваша чыстая дарога
Да свабоды даўдзе.
Вашы бітвы ўвесь свет
бача,

Бача Сталін родны наш,
Як фашыстаў зброд
сабачы,

Людаразаў зброд
смярдзячы
Нішчыць ваша варта-
страж.

Так ад нечысцяў ачысцім
Нашы нівы і лясы,
Фашыстоўскіх псоў
панішчым

І схінуцца, як калісьці,
Для нас нашы каласы.
Партызаны, партызаны,
Беларускія сыны!
За няволю, за кайданы
Рэжце гітлераў паганых,
Каб не ўскрэслі век
яны!

У СОВЕЦЕ НАРОДНЫХ КАМИСАРАУ САЮЗА ССР

Аб пахаванні народнага паэта БССР Янкi Купалы і ўстанаўленні яго сям'і персанальнай пенсіі

Совет Народных Камісараў Саюза ССР пастанаўляе:

1. Прыняць пахаванне народнага паэта БССР Янкi Купалы за кошт дзяржавы.
2. Устанаўліць сям'і нябож-

чыка персанальную пенсію пажыццёва: маці паэта Янкi Купалы — Луцэвіч 500 рублёў у месяц, жонцы паэта — Луцэвіч В. Ф. 500 рублёў у месяц.

ВЯЛІКІ ПАЭТ, ВЫДАТНЫ ВУЧОНЫ

Акадэмія Навук Беларускай ССР страціла свайго старэйшага акадэміка, члена Прэзідыума Акадэміі, вялікага песняра беларускага народа, выдатнага беларускага асветніка **Янку Купалу**.

З імем Янкі Купалы, як народнага паэта Беларусі і вучонага, звязана цэлая эпоха па стварэнню высокамастацкай і глыбока патрыятычнай беларускай літаратуры.

Жыватворчаю крыніцаю паэзіі Янкі Купалы былі праца і мудрасць беларускага народа; сам-жа паэт, верны сын свайго народа, увесць свой талент на працягу ўсяго сумленнага жыцця аддаваў свайму народу, сваёй радзіме.

Сваёй творчасцю Янка Купала мову беларускага народа зрабіў вядомай усяму свету.

За гэта любіў і шанавалі Янку Купалу ўвесь беларускі народ, усе беларускія вучоныя, уся савецкая інтэлігенцыя.

Імя Янкі Купалы—вялікага песняра беларускага на-

рода і выдатнага асветніка Беларусі—зараз, у часы Айчынай вайны, уздымае сыноў і дачок беларускага народа на свяшчэнную барацьбу супроць крывавых прыгнятальнікаў беларускага народа—нямецка-фашысцкіх акупантаў.

Ніколі не забудзе беларускі народ велізарнай і плённай працы свайго народнага паэта і вучонага—Янкі Купалы.

Недалёк ужо той дзень, калі на вызваленай ад нямецка-фашысцкіх акупантаў беларускай зямлі народ беларускі паставіць велічны помнік свайму вялікаму песняру, помнік, дастойны яго светлага вобраза.

Якуб Колас, Кісялёў К. В., Горэў К. В., Леонаў В. А., Лубяка В. Н., Жэбрак Л. Р., Кедраў-Зіхман О. К., Вейс Ю. А., Пракапчук А. Я., Немчынаў В. С., Ліпатаў С. М., Перцаў В. Н., Пічэта В. І., Панкратава А. М., Вышэлескі С. Н., Барысенка В. В., Шэмпель В. І., Чыжэўскі М. Г., Ерафееў В. В., Ракоўскі В. Е., Голуб Д. М., Паноў В. В., Клімаў Б. К., Найдзенаў Н. В., Лапо А. І., Гарачкін В.

Пахаванне Янкі Купалы

У галавах Янкі Купалы ўзвышаецца надпіс: «Мне сняцца сны аб Беларусі».

Гэтыя словы вялікі паэт напісаў у маладыя годы сваёй творчасці. І цяпер, у поўны смутку і жалбы дзень пахавання слаўнага сына беларускага народа, і ў дзень, калі па роднай зямлі топчуцца ворагі народа, гэтыя словы гучаць, як агністы заклік да бязлітаснага ўсенароднага змагання з подлым чужаземцам, які прышоў няволіць Беларусь.

Вялікі Янка Купала спіць вечным сном.

Паэт беларускага народа ляжыць у кветках—у канферэнц-зале Саюза савецкіх пісьменнікаў СССР. Навакол яго шматлікія вянкi ад Саўнаркома БССР, ЦК КП(б) Беларусі, Акадэміі навук БССР, вянкi, якія прынеслі яму, у хвіліну развітання, яго сябры, яго паклоннікі, тварцы літаратурнага Роднага Саюза.

Каля Янкі Купалы цесна стаяць, ахопленыя тугою і болем душы, члены ўрада Савецкай Беларусі, члены Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай Партыі (большэвікоў) Беларусі, беларускія пісьменнікі, рускія, латышскія, эстонскія, літоўскія, татарскія, украінскія, югаслаўскія пісьменнікі, прадстаўнікі навукі, прадстаўнікі грамадскасці Масквы.

У ганаровую варту ля Янкі Купалы першымі становяцца беларускія пісьменнікі Міхась Лынькоў, Кандрат Крапіва, Пятро Глебкі, Пятрусь Броўка. Іх вайсковы адзенне напамінае ўсім, у які суровы і цяжкі для радзімы час памёр Янка Купала. У ганаровую варту становяцца сакратары ЦК КП(б)Б тт. Панамарэнка, Малін, Калінін, Аўхімовіч, Гарбуноў, Прохараў, Ганенка, члены

ўрада БССР, старшыня саўнаркома Латвіі т. Лаціс, пісьменнікі Кузьма Чорны, Максім Танк, В. Стаўскі, Новікаў-Прыбой, В. Шышкоў.

У тры гадзіны дня грамадзянскую паніхиду адкрывае сакратар ЦК КП(б) Беларусі тав. Гарбуноў. Ён гаворыць аб вялікасці Янкі Купалы, аб інтэрнацыянальным значэнні яго творчасці, аб тым, што Янка Купала, верны сын народа, для беларускай літаратуры, для Беларусі ёсць тым, кім для рускай літаратуры ёсць Пушкін, для ўкраінскай літаратуры—Шаўчэнка. Тав. Гарбуноў гаворыць аб тым, што Янка Купала, як вялікі паэт і грамадзянін, да апошняга дня свайго жыцця вёў нястомнае змаганне з фашызмам, заклікаў народ быць цвёрдым у барацьбе.

Ад імя беларускіх пісьменнікаў Кандрат Крапіва гаварыў аб вялікай любові лепшага чалавека беларускай зямлі Янкі Купалы да беларускага народа, аб вялікім слаўным жыцці Янкі Купалы, якое ўсё было служэннем народу. Імя Янкі Купалы, яго светлае жыццё заўсёды будзе вучыць беларускіх пісьменнікаў любіць свой народ і служыць яму.

Народная артыстка СССР Л.Александровская палажыла на ногі Янку Купале паллявыя кветкі, такія самыя, якія цвітуць на беларускім полі, на беларускай зямлі, з якой так зліта была душа вялікага паэта. Александровская гаварыла аб цудоўных песнях, створаных Янкам Купалам.

Ад імя ўкраінскіх пісьменнікаў Пятро Панч гаварыў аб любові ўкраінскага народа да вялікага беларускага паэта. Ён гаварыў аб цяжкім горы, якое перажываюць цяпер Беларусь і Украіна пад прыгнётам бесчалавечнага нямецкага захопніка, і аб тым, што ў дзень блізкага вызвалення нашай радзімы паэзія Янкі Купалы гучыць, як гімн нашай перамогі. Цяпер-жа яго паэзія гучыць магутным заклікам да вялікага ўсенароднага змагання.

Рускі пісьменнік Новікаў-Прыбой гаварыў аб вялікім значэнні Янкі Купалы для ўсіх брацкіх народаў, аб глыбіні народнай душы, якая гаварыла праз паэзію Янкі Купалы.

Ад імя літаратурна-Прыбалтыйскіх рэспублік выступаў літоўскі пісьменнік Петрас Цвірка. Ён гаварыў аб вялікім інтэрнацыянальным значэнні творчасці Янкі Купалы, аб тым, што яго творчасць ведаюць і любяць народы Прыбалтыкі. Разам з беларускім народам народы Прыбалтыкі змагаюцца цяпер з наглымі нямецкімі захопнікамі і для ўсіх іх паэзія Янкі Купалы гучыць вогненным заклікам да канчатковай перамогі.

— Слава табе, Янка Купала! Ты вялікі паэт славянскіх народаў! Тваё імя кліча народы да знішчэння ўсіх ворагаў свабодалюбівага славянства!—гаворыць юга-

слаўскі паэт Радуга Стаскі.

— Янка Купала быў хоўнай апорай беларускага народа, — гаворыць пісьменнік Трэнёў.

— Мы залічым смерць, Янка Купала, нашаму ворагу, які топчаць беларускай зямлі. Так як залічым ворагу славянскіх дзяцей, якія дзяць па выпаленым вайны беларускіх дзяцей Беларусі народ жыў доўнай душой Янкі Купалы,—гаворыць яўрэйскі перэц Маркіш. —Знавая беларуская зямля не баве будзе ачышчана ад рага, і мы поўны смутку, што ў гэты ясны момант не будзе Янкі Купала Але Купала бяссмертны стагоддзях.

З натхнёнай прамовай ступіла руская пісьменніца Анна Караваева.

Ад беларускіх вучоных выступіў акадэмік В. Лукашэвіч, ад татарскіх пісьменнікаў—паэт А. Ерыкеў. Імя ўрада Беларусі выступіў намеснік Старшыні Саўнаркома БССР тав. Крупецкі. Ён гаварыў аб вялікім горькім перажыванні беларускага народа ў дзень смерці Янкі Купалы. Ён гаварыў аб вялікай жалобе народа ў дзень смерці свайго вялікага паэта. І боль народнай душы тым большая, што на родную зямлю прышоў цяжкі падлы прыгнятальнік. Паэзія Янкі Купалы і светлае імя—заклік да змагання з ворагам.

Сакратары Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі (большэвікоў) Беларусі тт. Панамарэнка, Калінін, Малін, Аўхімовіч, намеснік Старшыні Саўнаркома БССР тав. Крупецкі, К. Крапіва паднімаюць труну з цела Янкі Купалы і выносяць з зала. Вялікі натоўп ідзе труной, з вянкамі і кветкамі. За труною, блізка да цела свайго бацькі, ідуць беларускія пісьменнікі, з свядомасцю таго, што з гэтага дня калі ўжо няма ў жывых магутнага асілка беларускай літаратуры, на іх ускладаюцца большы адказнасць за беларускую літаратуру, за яе далейшае развіццё і за яе далейшы магутны росквіт.

Жалобная працэсія навіроўваецца да маскоўскага крэматорыя.

Крэмацыя адбылася ў гадзін вечара.

Блізка было да канца гэтага дня—1-га ліпеня. Свяціла сонца. У гэтыя хвіліны на фронтах вялікай Айчынай вайны слаўныя сыны народаў Савецкага Саюза вялі гераічныя баі з ворагам. Новай славай укрываліся сцягі Чырвонай Арміі. пасля вайны і нашай перамогі, калі ўрна з прахам Янкі Купалы будзе прывезена родную Беларусь, дзень смерці Янкі Купалы будзе днём народнай жалобы. У на з яго прахам будзе шытацца, як святыня. І імя Янкі Купалы будзе гордасцю і славай беларускага народа.

Праўленне Саюза савецкіх пісьменнікаў СССР і Праўленне Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР з глыбокім жалем паведамляюць аб смерці народнага паэта Беларусі, акадэміка, члена Прэзідыума Праўлення Саюза пісьменнікаў СССР і Праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР, лаўрэата Сталінскай прэміі

ЯНКІ КУПАЛЫ
(Івана Дамінікавіча Луцэвіча).

Праўленне Саюза савецкіх пісьменнікаў СССР.
Праўленне Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР.

ВЕСТКИ З ПАРТЫЗАНСКИХ АТРАДАУ

БЕЛАРУСКИЕ ПАТРИЕТЫ НЕ ДАЮТ СПАКОЮ ЧУЖЫНЦАМ

Беларускія партызаны паспяхова знішчаюць нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Атрад, пад камандаваннем тав. Р., за дванаццаць дзён баявых дзеянняў знішчыў 450 акупантаў.

Партызаны, пад каманда-

ваннем тав. Л., падпалілі торф, складзены ў штабелях. Агнём знішчана 50.000 тон торфу і 3 аўтамашыны.

Атрад, дзе камандзірам тав. М., на працягу шасці дзён знішчыў 50 нямецкіх салдат і афіцэраў, наладзіў

крушэнне двух паяздоў з войскамі праціўніка.

Партызаны з атрада тав. Д. за дзесяць дзён знішчылі 214 гітлераўцаў і ў некалькіх месцах узарвалі палатночыгункі.

ТРИ НОВЫЯ АТРАДЫ

Нядаўна на тэрыторыі Н-скага раёна Беларусі арганізаваліся тры новыя партызанскія атрады: «Смерць фашызму», «Смелы», «Быстры».

Партызаны трымаюць пад сваім кантролем усю мясцовасць. Ва ўсіх вёсках разгромлены фашысцкія ўправы, прагнаны паліцэйскія і старасты.

Засеўшы ў раённым цэнтры фашысты баяцца паказацца ў вёсцы. Нямецкія ўлады бяссільны зламаць волю народа, які паўстаў на вялікую барацьбу за права жыць і працаваць у вольнай краіне Саветаў.

Н-скі раён Беларусі. (Наш кар.).

СИЛА НАРОДНОЙ НЯНАВИСЦІ

У горадзе Сядлец размешчаны лагеры ваеннапалонных. Ваеннапалонны аднаго лагера ў колькасці 8—9 тысяч чалавек абарвалі дротавую загароду, перабілі ахову, разграмілі склады з харчаваннем і ўзбраеннем і магутнай лавінай прайшлі тэрыторыю Брэсцкай абласці ў напрамку да Пінскіх балот.

На сваім шляху яны знішчылі сельскія нямецкія ўправы, паліцыю і невялікія нямецкія гарнізоны.

Ёсць весткі, што зараз гэтыя ваеннапалонныя, разбіўшыся на некалькі груп, вядуць партызанскую барацьбу і знішчаюць нямецкіх акупантаў у розных раёнах.

І. Шадэнка.

АДПЛАТА ГРАБЕЖНИКАМ

У вёску Н. на Полаччыне на грузавіку прыехала банда грабежнікаў. Рассыпаўшыся па калгасных дварах і хатах, акупанты пачалі лавіць апошніх курэй, парасят; хапаць, што трапіць пад руку, і ўсё грузіць на машыну.

У гэты-ж час мужчыны і жанчыны гэтай вёскі, узбройшыся, хто чым мог,—тапарамі, віламі, стрэльбамі,—вышлі за вёску і ў кустах арганізавалі засаду.

Немцы ехалі з награвленым дабром і гналі перад сабой 5 калгасных кароў. Як толькі акупанты наблізіліся да кустоў, узброеныя калгаснікі рынуліся на грабежнікаў і ўсіх іх перабілі. Усё награвленае дабро вернута калгаснікам.

А. Бялёвіч.